

Andrzej Nowakowski

Profesorowi Kazimierzowi Wyce w dziesiątą rocznicę śmierci

Biuletyn Polonistyczny 28/3-4 (97-98), 82-85

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

których również dopuszczono do głosu, stosowali różne formy ekspresji: np. Urszula Koziół przeczytała swój przejmujący poemat, inni wypowiedzieli się obiektywnie i refleksyjnie, inni z kolei dokonywali rachunków sumień (swoich i cudzych). A jednak chyba wszystko ułożyło się w całość, głównie dzięki umiejętnemu prowadzeniu spotkania przez Artura Międzyrzeckiego.

Krzysztof Dybciak

PROFESOROWI KAZIMIERZOWI WYCE W 10 ROCZNICĘ ŚMIERCI

W dniu 26 stycznia 1985 r. w Auli Collegium Novum UJ odbyła się sesja naukowa, poświęcona pamięci Profesora Kazimierza Wyki. Sesję zorganizował Instytut Filologii Polskiej UJ oraz Komisja Historycznoliteracka Polskiej Akademii Nauk - Oddział w Krakowie.

Program spotkania obejmował siedem referatów i w swoim założeniu skupić się miał przede wszystkim na tym dorobku historyczno- i krytycznoliterackim Profesora, który opublikowany został już po Jego śmierci. W praktyce jednak sesja daleko wykraczała poza pierwotnie założone ramy tematyczne, stając się próbą syntetycznego uchwycenia i zaprezentowania najistotniejszych rysów zarówno ideowej, jak i naukowej osobowości tego wybitnego historyka literatury. Stała się zarazem forum dyskusji nad miejscem Kazimierza Wyki w powojennej tradycji kultury polskiej.

Spotkanie zagaikł dyrektor Instytutu Filologii Polskiej - prof. T. W e i s s. Witając zaproszonych gości, przede wszystkim zaś rodzinę Profesora, w krótkich słowach przypomniał, jaka

rolę odegrał Kazimierz Wyka w kształtowaniu naukowego oblicza swojego macierzystego Instytutu Filologii Polskiej, z którym związany był etatowo przez całe życie.

Część merytoryczną sesji otworzył H. M a r k i e w i c z (UJ) referatem "Dzieło i człowiek". Wskazując na fakt, iż Profesor Wyka był jednym z najlepiej i najwszechstronniej wykształconych humanistów powojennej Polski - podkreślił zarazem Jego niezwykle zmysł syntezy, który w połączeniu z absolutnym słuchem literackim oraz wszechstronnością zainteresowań obejmujących bodaj wszystkie podstawowe dziedziny kultury zaowocował dokonaniem daleko wykraczającymi poza czas, w którym Profesor tworzył. Prof. Markiewicz przypomniał fakt, że jako krytyk literacki był Wyka "odkrywcą" poezji m.in.: Miłosza, Baczyńskiego, Nowaka, Harasymowicza. W opinii referenta reprezentuje On obok Irzykowskiego, Brzozowskiego i Borowego - najlepsze osiągnięcia polskiej krytyki literackiej. Prof. Markiewicz podkreślił - czemu dał wyraz również w dyskusji, że w pewnym okresie Wyka reprezentował stanowisko badawcze, które m.in. objawiało się świadomością społecznego posłannictwa literatury i kultury.

S. B u r k o t (WSP Kraków) w referacie zatytułowanym "Pokolenia literackie" rozważał dwa zasadnicze wątki. Z jednej strony, sięgając pamięcią do własnych wspomnień, podjął kwestię genezy "Pokoleń literackich", opublikowanych w 1977 r., ale napisanych na początku wojny. Z drugiej zaś - zanalizował niektóre aspekty pokoleniowej teorii dziejów literatury reprezentowanej przez Wykę. W konkluzji swych rozważań upomniał się o pokoleniową metodę badawczą we współczesnych badaniach literackich jako ciągle przydatną i nie w pełni jeszcze wykorzystaną.

Innym problemem zajął się w swych rozważaniach M. S t ę p i e Ń (UJ). W referacie pt. "Kazimierz Wyka - zaraz po wojnie"

postawił zasadnicze pytanie: kim był Profesor w owym czasie? odpowiadając stwierdził, iż był przede wszystkim reprezentantem tej części elity intelektualnej Polski, która dokonała wyboru - i pozostała w kraju, zaś wybór ów, związany był przede wszystkim z akceptacją nowego ładu społeczno-politycznego, z którego wynikały określone postulaty pod adresem kultury. Jak zauważył referent, Wyka okazał się wielkim realistą, akceptującym powojenne przeobrażenia Polski, czego dowodem jest Jego twórczość, między innymi "Życie na niby", na które referent często się powoływał.

Niesłychanie trudno byłoby w paru słowach podsumować ostatni z części przedpołudniowej referat M. T a t a r y (UJ), zatytułowany "Eseje Kazimierza Wyki o II wojnie światowej". To bardzo erudycyjne wystąpienie obejmowało szereg wątków uzmysławiających, jak niezwykle skomplikowane są różnego rodzaju zależności wybitnej osobowości twórczej od sytuacji zewnętrznej, w której musi ona działać. Najbardziej chyba frapująca była wszechstronna analiza eseju K. Wyki pt. "Goebbels, Hitler, Kato", w której referent ukazał, w jak genialny sposób Profesor rozszyfrował podstawowe założenia strategii propagandy goebbelsowskiej, stwarzającej totalną iluzję nieistniejącej rzeczywistości.

Część przedpołudniową sesji zamknęła dyskusja, w której głos zabrał m.in. R. Zimand, dzieląc się osobistymi wspomnieniami z czasów, kiedy Profesor Wyka był dyrektorem IBL. W przekonaniu Zimanda były to czasy największej świetności tej instytucji.

W części popołudniowej zaprezentowano trzy kolejne referaty. W wystąpieniu zatytułowanym "Zagadnienie osobowości w książce K. Wyki »Odeszli«" - W. M a c i ą g (UJ) podjął kwes-

tię wykowskiej, filozoficznej koncepcji człowieka jako związku dusz. Zasadnicza teza tego referatu to przekonanie, iż "Odeszli" to z jednej strony książka o poszukiwaniu "wspólnoty dusz", z drugiej zaś jest to rzecz o wewnętrznym losie samego autora, który interpretując m.in. osobowości T. Mikulskiego, K.L. Konińskiego i S. Pigionia, przed samym sobą odkrywał możliwości swych własnych zachowań, swych własnych "nieistniejących" biografii.

Podobną problematykę podjął M. S t a l a (UJ) w referacie pt. "Osobowość krytyka w ujęciu Kazimierza Wyki". W swym wystąpieniu położył jednak nacisk na zainteresowania K. Wyki, które ogniskowały się wokół tzw. sytuacji granicznych w biografii największych twórców naszej literatury, jak np. śmierć i obłęd.

Ostatni referat, "O seminariach Kazimierza Wyki poświęconych romantyzmowi", J. M i k l a s z e w s k a (UJ) poświęciła rekonstrukcji metody badawczej Profesora, którą zaprezentował analizując na swym ostatnim seminarium wiersz Mickiewicza "Gęby za lud krzyczące".

W dyskusji podkreślono wartość zaprezentowanych tekstów, uczestnicy dzielili się osobistymi wspomnieniami ze swych spotkań z Profesorem - i dowodzili, jak żywa i ciągle obecna jest pamięć o tym wybitnym człowieku.,

Andrzej Nowakowski